

Η ΑΝΑΞΙΑ

Στὸν ἀγαπημένο μου ξάδερφο
καὶ φίλο Γεώργιο Δεκάριστο.

Κατάντικρα στὸ Ρουμελικὸ Καβάκι στέκονταν χτισμένη ἡ σίρα, Πλατειά, τετράγωνη μὲ τὴν κάθε μιάνητα της πενήντα ἑξήντα ὀριεὺς πλεμάτι, στερέωνε τὶς ὀρθιες της ἀκριεὺς ἀπάνω σὲ μεγάλα παλούκια καρφωμένα στὸ βυθό. Ἔτσι περικλείειν τὴν ἀγκαλιά της ἓνα πλατὺ θαλασσινὸ τετράγωνο ἐνῶ τὸ καθεαυτὸ κορμὶ της ξαπλωμένο κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια ψάρενε κοπάδια ψαριῶν, κατέβασμα ἀπὸ τὴ Μαύρη Θάλασσα.

Ἀπὸ τὴ μιὰ της μεριά δυὸ τσερνίκια περίμεναν διαταγὴ νὰ ξεενερίσουν τὰ πλεμάτια ἅμα θὰ γέμιζαν κι' ἀπὸ τὴν ἄλλη καθισμένος στὸ σκαμνὶ τῆς βάρδιας, ἀπάνω στὸν πανύψηλο στύλο του ὁ Ἀρτέμης, ξερενοῦσε μὲ τὸ δυνατό του μᾶτι τὰ νερά περιμένοντας τὸ κατέβασμα τῶν σμαριῶν.

Ἐκεῖ στὰ ὕψη του ὁ βαρδιᾶνος φύλαγε ὀχτὼ ὥρες τὸ μερόνυχτο «νομπέτι» κάτω ἀπὸ τὸ δυνατόν ἥλιο, κάτω ἀπὸ τὴ βροχὴ, κάτω ἀπὸ τὸ χτύπημα τοῦ ἀέρα. Ὁλομόναχος, γιὰ νὰ διασκεδάσει τὴ στενοχώρια του, τὴν ὥρα ποὺ τραβοῦσε τὸ μᾶτι ἀπὸ τὸ παραμόνεμα τῶν κοπαδιῶν, παρακολουθοῦσε τὸ Βοσπορίτικο ρέμα νὰ κατεβαίνει ἀσταμάτηχτο πρὸς τὴν Προποντίδα, παρατηροῦσε τὶς καταπράσινες πλαγιές, κοίταζε τὸ πέταγμα τῶν θαλασσοπούλιων ποὺ τὸν περικλείειν κάποτε μ' ἓνα παρθένο κυκλικὸ φτερούγισμα.

Συντρόφους ἐκεῖ κοντινοὺς εἶχε τὶς πιὸ ἀψηλές σταύρωσες τῶν καραβιῶν, τὰ πούμπουλα τῶν ἄλμπουργων, τὶς πολυχρώματες σημαῖες τῶν βαποριῶν. Αὐτὲς τὶς ἔβλεπε μὲ ξεχωριστὸ ἐνδιαφέρον. Πέρα κατὰ τὸ Μπέικαζ καὶ τὸ Μπονγιούκ-Δερέ, ἀπάνω στ' ἀραγμένα πελώρια ἐμπορικὰ ἀνέμιζαν περήφανες σὰν κυρίαρχοι ἀφεντάδες. Αὐτὲς ὁ Ἀρτέμης τὶς θαύμαζε καὶ τὶς ζήλευε σὰν ἀνώτερους καὶ μεγάλους. Ἄλλες, τῶν γολεττῶν καὶ τῶν τρεχαντηριῶν τὶς κοίταζε περιφρονητικὰ γιατί περνοῦσαν μὲ ταπείνωση χαμηλότερα ἀπὸ κείνον. Ἰδιεὺς μ' αὐτὸν εἶταν οἱ παντιέρες τῶν φορτηγῶν καὶ τῶν μπάρκων καὶ γιὰ τοῦτο αὐτὲς τὶς ἀγαποῦσε σὰν ἀδέρφια.

Κατάντικρα, τὰ λίγα σπίτια τοῦ Ρουμελικοῦ Καβακιοῦ στέκουνταν στὰ πόδια τῆς πλαγιᾶς χαϊδεμένα ἀπὸ τὸ στερνὸ ξέπνεμα τῶν

κυμάτων τῆς Μαύρης Θάλασσας καὶ περικυκλωμένα ἀπὸ τὴν πρασι-
νάδα χλόης ἀδύνατης, ἄγρια σπάρτα καὶ πουρνάρια.

Ἐκεῖ βρίσκονταν τὸ σπῖτι τοῦ Ἀρτέμη.

Ἀπὸ τὸ ὕψος τοῦ στύλου του ὁ βαρδιᾶνος τὸ κοίταζε σήμερα μὲ
πιὸ πολλὴ ἀπογοήτευσιν. Στέκουνταν σὲ μιὰν ἄκρια κλειστό, μισογκρέ-
μιστο ἀπὸ τὸ βοριά κι' ἀπὸ τὸ χιόνι.

Ὁ Ἀρτέμης κούνησε μὲ λύπη τὸ κεφάλι.

Τι τὸ ἤθελε καὶ τὸ καλύτερο αὐτὸς ἕνας μονάχος ἄνθρωπος, ἔρη-
μος στὸν κόσμον ;

Ἀφοῦ ἔτσι εἶχε καταντήσει, ἀφοῦ δὲν εἶχε μπορέσει νὰ κλείσει
ἐκεῖ μέσα ὅτι περισσότερο λαχτάρησε.

Ἀθέλητα γύρισε τώρα πρὸς τὴν ἄλλην ἄκρια τοῦ χωριοῦ. Ἐκεῖ
πάνω, σ' ἓνα μικρὸ ὕψωμα στέκουνταν ἓνα ἄλλο σπιτάκι.

Σ' αὐτὸ κάθονταν ἡ Ἀνθῆ.

Ὁ βαρδιᾶνος τὸ παρατήρησε καὶ τὸ ξαναπαρατήρησε. Πόσες
θύμησης στιγμῶν γλυκῶν καὶ λαχταρισμῶν δὲν τοῦφερνε τὸ κοί-
ταγμα ἐκεῖνο. Τότε ποὺ ἀγαπιοῦνταν ἀκόμα μὲ τὴν κοπέλλα. Εἶχε ἐρθεῖ
καιρὸς νὰ νομίσει πῶς θὰ εἶταν ὁλότελα δική του ἡ Ἀνθῆ, πῶς
αὐτὸν καὶ μόνο θὰ κοίταζαν τὰ ὄμορφα καστανὰ τῆς μάτια καὶ θὰ
ὑπόταζε αὐτὸς μονάχα στὴν ἀγκαλιά του τὸ σφιγτὸ, τὸ ζουμερὸ τῆς
κορμὶ. Τὸ ζουμερὸ τῆς κορμὶ ! Αὐτὸ τὸν τρέλλαινε ὅταν εἶταν κοντὰ
καὶ τὸ παρατηροῦσε νὰ τρεμουλιάζει στὸ περπάτηγμα. Ὁ Ἀρτέ-
μης ἀνιστόρησε.

Μιὰ νύχτα πρὸ πάντων τοῦ ἔρχονταν στὸ νοῦ. Τὴν εἶχε πετύχει
τὴν Ἀνθῆ ὁλομόναχη πίσω ἀπὸ κάποιον βράχο τῆς ἀκρογιαλιάς. Τὸ
σκοτάδι εἶταν βαθὺ καὶ τὰ κύματα μούγγριζαν. Τὴν εἶχε τότες ἀρπά-
ξει ὁρμέμφυτα μέσα στὴν ἀγκαλιά του χωρὶς τίποτα νὰ τῆς μιλήσει
κι' ἄρχισε νὰ τῆς φιλεῖ ἀτελείωτα τὰ χεῖλια. Ἐννοίωσε ὁλόκληρο τὸ
κορμὶ τῆς κολλημένο ἀπάνω του μὲ τὶς σφιγτὲς δυνατές του σάρκες.

Ὁ βαρδιᾶνος ἀνατρίχιασε ἀπάνω στὸ γλυκὸ ἀνιστόρημα. Τ' ἀνα-
πόλησε πολλὴ ὥρα.

Τὰ κύματα τὸν ἔβρεχαν, ὁ χειμωνιάτικος ἀέρας τὸν ξεπάγιαζε
κι' ὅμως δὲν ἤθελε νὰ τὴν ἀφίσει. Ἐκείνη τὴ νύχτα ἂν ἡ μάνα τῆς
δὲν ἄνοιγε ξαφνικὰ τὴ θύρα καὶ δὲν τὴν ἀναζητοῦσε ξεφωνίζοντας
μέσα στὴν ἀκρογιαλιά, ὁ Ἀρτέμης θάκανε κάτι ποὺ θὰ τὸν κουβα-
λοῦσαν τὸ ἄλλο πρῶτ' ὅταν Θεραπεῖα στὸν Μητροπολίτη γιὰ νὰ τὸν
παντρέψουν μὲ τὸ ζῶρι . . .

Κι' ὅμως ἡ ἴδια αὐτὴ ἡ Ἀνθῆ, ξεχνώντας τὰ πάντα, λησιμονώντας

τοὺς δικούς της τοὺς ἀνθρώπους, ἀγαποῦσε σήμερα ἕναν ἄλλο, κάποιον λοστρόμο ἑνὸς μπάρκον πὺ ἐκανε ἐπισκευὴ στὴ Στένη. Ὁ λοστρόμος αὐτὸς βρισκόνταν κάθε βράδυ στὸ σπίτι της.

Ἀπὸ τὰ χεῖλια τοῦ Ἀρτέμη ἔσταζε τώρα ἡ πίκρα.

Σήκωσε τὸ κεφάλι καὶ παρατήρησε ἀφαιρεμένος τὰ νερά.

Κατέβασμα ψαριῶν δὲ φαίνονταν πονθενά.

Ἄς μὴν κατέβαιναν ποτέ τους. Τί τὸν ὠφελοῦσαν τώρα τὸν Ἀρτέμη τὰ ψάρια καὶ τὸ διπλὸ μερτικό πὺ ἐπαιρνε γιὰ μοιρασιά, ἀφοῦ εἶχε χάσει ἀπὸ τὴν ψυχὴ τὸν ἔρωτα γιὰ νὰ μπάσει τὸ μίσος ;

Κοῦνησε σκεφτικά τὸ κεφάλι καὶ ξακολούθησε τὸ κοίταγμα. Τίποτε δὲν ξεχώριζε.

Κάποια πανιὰ πὺ πρὶν φαίνονταν ἀόριστα στὰ βάθεια τῆς Μαύρης Θάλασσας εἶχαν προσδιοριστεῖ τώρα γιὰ νὰ μένουν γιὰ ἕνα μεγάλο μπάρκο πὺ ἔφτανε. Μερικοὶ καπνοὶ συρτοὶ στὰ οὐρανοθέμελα φανερώθηκαν πὺς εἶταν δυὸ μεγάλα σταράδικα βαπόρια κατεβασμένα ἀπὸ τὸν Ποταμό. Ἐμπαιναν ὅλα στὸ στόμιο τοῦ Βοσπόρου ἀργὰ ἀργὰ κρατῶντας ἀπόσταση ἀναμεταξύ τους γιὰ τὸ φόβο τοῦ ρεύματος. Ὁ βαρδιάνος ξαναγύρισε τὸ μάτι πρὸς τὸ παράθυρο τῆς Ἀνθης. Ξαφνίστηκε.

Εἶταν ἀνοιχτὸ κ' ἕνα μεγάλο ἄσπρο μαντήλι κυμάτιζε στὸν αἴρα.

Ὁ Ἀρτέμης αἰστάνθηκε μιὰ εὐχαρίστηση ἀνακατωμένη μὲ θυμὸ. Τὸν περγελοῦσε ; Σήκωνε τὸ ἴδιο σημάδι πὺ τοῦδειχνε, καὶ πρὶν, τὸν καιρὸ τοῦ ἔρωτά τους ὅταν τὸν περιέμενε τὸ βράδυ. Σήκωνε σημάδι σ' αὐτὸν, ἐνῶ περιέμενε τὸ λοστρόμο ;

—Μωρὲ ἀδιαντροπιά, μουρμούρισε ὁ βαρδιάνος.

Κι' ὅμως δὲν μπορούσε νὰ τραβήξει τὸ μάτι ἀπὸ τὸ ἄσπρο ἐκεῖνο ἀνέμισμα. Ἐ! πόσο τὸ εἶχε ἀγαπήσει τὸν καιρὸ πὺ εἶταν ἐνωμένοι καὶ τὸν καλοῦσε σ' ἕνα ὁμορφο βραδυνὸ σιζίμιο.

Τώρα τί πῆγαινε νὰ πεῖ τὸ σημάδι ; Τὸν περιπαίξε ἡ Ἀνθη, ἤθελε μαζί κ' αὐτὸν καὶ τὸν λοστρόμο, ἴσως καὶ κανέναν ἄλλο ;

Θυμωμένος γύρισε τὴν πλάτη πὺ νὰ μὴν μορεῖ νὰ τὸ ἴδῃ.

Ὁ ἥλιος κατέβαινε λίγο λίγο γιὰ νὰ χαθῇ πίσω ἀπὸ τὰ ἀψηλὰ δέντρα τῶν ρουμελικῶν πλαγιῶν τοῦ Μπουγιούκ-Δερέ. Ἐνα μικρὸ κομπὸ βαποράκι πὺ στέκονταν ἀραγμένο λίγο πρὸ ἀνοιχτὰ ἀπὸ τὴ σέρα κοκκίνιζε στὶς τελευταῖες ἀχτίνες, ἐνῶ τὸ νομά του γραμμένο μὲ μαλαματένια γράμματα στὴν πρύμη καθρεφτίζονταν ὁλόχρυσο καὶ καθαρὸ ἀπάνω στὴ θάλασσα. Μπορούσε νὰ τὸ διαβάσεις.

Σὲ λίγο σουρούπιασε.

Ἀπὸ τὴν ἀντικρυνὴ τότε μάντα τῆς σίρας, ἀπὸ τὰ τσερνίκια, χούγιαξαν στὸν Ἀρτέμη πὼς εἶχε τελειώσει τὸ νομπέτι του. Ὁ βαρδιάνος πρὶν κατέβει γύρισε μιὰ στερνὴ φορὰ πρὸς τὸ σπιτάκι τῆς Ἀνθης. Τὸ ἄσπρο σημάδι κυμάτιζε ἀκόμα.

— Ἀδιάντροπη, ξαναμουρμούρισε.

Κατέβηκε ἀπὸ τὸ στῦλο καὶ κοπηλάτησε ἀργὰ ἀργὰ μὲ τὴ βάρκα πρὸς τὴ σκοτεινὴ παραλία.

B

Τράβηξε ἴσια στὸ καπελιό· ὁ πρῶτος ποὺ ἀντίκρουσε ἀνοίγοντας τὴ θύρα, εἶταν λοστρόμος.

Κάθουνταν ἀνάμεσα σὲ μιὰ μεγάλη παρέα, τριγύρω σ' ἓνα τραπέζι ὅπου πηγαινοέρχουνταν τὰ καραφάκια τοῦ ρακιού, ἐνῶ μιὰ λατέρνα στὸ πλάι ἔπαιζε μὲ μονότονο ἦχο. Ὅλοι φαίνονταν μεθυσμένοι.

Ὁ λοστρόμος μιλοῦσε μὲ φράσεις ἀσύνδετες, μικρὲς κι' ἐμπιτευτικά στοὺς συντρόφους. Ὁ Ἀρτέμης κάθισε κοντά τους ἀπὸ περιέργεια νὰκούσει. Κάτι τοῦλεγε πὼς ἡ κουβέντα εἶταν γιὰ κείνη.

Διάταξε ρακί, ἔστριψε τσιγάρο καὶ τέντωσε τὰφτιά του.

Ἀξαφνα μέσα στις ἀσύνδετες λέξεις τοῦ λοστρόμου ἄκουσε τὸνομα τῆς Ἀνθης.

Πρόσεξε καλλίτερα.

Ὁ λοστρόμος διηγοῦνταν πὼς εἶχε περάσει τὴ χτεσινὴ βραδιὰ στὸ σπίτι της κι' οἱ ἄλλοι κοίταζαν μὲ μάτια ποὺ ἄστραφταν ἀπὸ περιέργεια καὶ πόθο.

Ὁ Ἀρτέμης παρακολουθοῦσε ἐνῶ τὸ κεφάλι του ζαλίζονταν. Ἡ διήγηση ξακολουθοῦσε δυναμωμένη μὲ χειρονομίες, χωρὶς ὁ λοστρόμος νὰ φροντίζει ἂν ἄκουαν τριγύρω.

Ὁ βαρδιάνος ἔννοιωθε ἓνα φοβερὸ σφίξιμο ψυχῆς.

Ἔ! ὥς ἐδῶ εἶχε καταντήσει ἐκείνη, νὰ παίρνουν τὸνομά της στὸ στόμα μέσα στὰ καπελεῖα! Κι' ὅμως πόσο διαφορετικὰ τῆς εἶχε φερθεῖ ὁ ἴδιος. Κ' ἔφερε στὸ νοῦ του ἓνα ὁμορφο ἀπομεσήμερο ὅταν ἡ Ἀνθη εἶχε ἐρθεῖ στὴν κάμαρά του νὰ μιλήσουν. Εἶχαν κάμει κουβέντα γιὰ τὸ γκρεμισμένο του σπιτάκι καὶ τῆς εἶχε ὑποσχεθεῖ νὰ τὸ σιάξει, εἶχαν πεῖ γιὰ τὸ ψάρεμα τῆς σίρας καὶ τὸ διπλό του μερτικό, γιὰ ὅλες τὶς ἐλπίδες του γιὰ τὸ μέλλο.

Μὰ ὅσο κι' ἂν ἐκείνη τὴ μέρα ὁ Ἀρτέμης καμάρωσε μὲ λαχτάρα τὸ ζουμερότης κορμί, ἢ κι' ἂν κάθισε ἐκείνη κοντά του ἀκουμπώντας

μέ τον τρεμουλιαστό της κόρφο τον ώμο του, ὁ βαρδιᾶνος δὲν εἶχε πεῖ τίποτα σὲ κανένα καθὼς εἶχε βάλλει καὶ κλειδί στὰ χεῖλια γιὰ τὴν ἀξέχαστη ἐκείνη νύχτα τῆς ἱερογιαλιᾶς.

Βέβαια ὁ ἴδιος τῆς εἶχε φερθεῖ ὅλως διόλου ἀλλοιώτικα, ὅμως τί εἶχε ὠφεληθεῖ ἀπ' ὅλα αὐτὰ ἀφοῦ πηγαιναν τώρα στὰ χαμένα.

Ὁ βαρδιᾶνος ρουφοῦσε σιγὰ σιγὰ τὸ ποτηράκι τοῦ ρακιοῦ του ξαναγεμίζοντάς το, ὅταν ἄδειαζε ἀπὸ τὸ καραφάκι. Ἄμα τελείωνε τὸ τσιγάρο του ἐστριφτε ἀμέσως ἄλλο καὶ τᾶναβε τρίβοντας ὕσκα ἀπάνω στὸ χάρτινο κουτί.

Στὸ πλαιῖν τραπέζι ὁ λοστρόμος ξακολουθοῦσε μέ τον ἴδιον ἀσυνάρτητο τρόπο τῇ διήγησὶ του, ἐνῶ οἱ ἄλλοι ἄκουαν σιωπηλοί. Ὅταν ἡ ἱστορία τελείωνε τὴν ξαναδιηγοῦνταν ἀρχίζοντας ἀπὸ τὴ μέση, ἀπὸ τὸ τέλος, ὅπως τύχαινε.

Ὁ Ἀρτέμης ἔτρεμε ὁλόκληρος.

Μιά στιγμή τοῦ ἦρθε στὸ νοῦ νὰ πεταχτεῖ ἀπάνω κι ἀναποδογυρίζοντας τὰ τραπέζια νὰ χτυπήσει τὸ λοστρόμο μέ τὸ ἴδιο ἐκεῖνο μαχαίρι πὺν σκότωνε τὰ ἐπικίντυνα ψάρια. Ὅμως μὰ σκέψη τὸν συγκρατοῦσε. Τὶ δίκιο εἶχε, ἀφοῦ πιά εἴταν χωρισμένοι, ἀφοῦ δὲν τὴν ἀγαποῦσε;

Ἄν εἶχε δεθεῖ μ' ἓνα πλάσμα ἀνάξιο τί ἔφταιγε ἐκείνη; Αὐτὸς πὺν εἶχε λαθεῖναι ἔπρεπε νὰ πληρώσει τὸ σφάλμα τὸ δικό του. Ἐκείνημποροῦσε νᾶταν ὅτι ἤθελε γιὰ λογαριασμό της κι ἀθέλητα τοῦ ἔρχονταν τώρα στὸ νοῦ ἓνας λόγος γιὰ κείνη πὺν τὸν εἶχε ἀκούσει πρίν, τὸν καιρὸ ἀκόμα πὺν ἀγαπιοῦνταν.

— Ἄν εἴταν καλὸ ὑποκείμενο, δὲ θᾶβαζε στὸν πειρασμό τὸν παπᾶ, νὰ τὴν χαϊδέψει κάτω ἀπὸ τὸ πετραχήλι τὴν ὥρα πὺν τὴν ξεμολογοῦσε.

Ἡ λατέρνα ἔπαιζε τώρα ἓνα γλήγορο ἀντικρυστὸ κι ὁ λοστρόμος σηκώθηκε. Ἀρχισε νὰ χορεύει τρίβοντας μέ κρότο τὸ μεγάλο δάχτυλο ἀπάνω στὸ μεσιανὸ καὶ ξεφωνίζοντας συχνά.

— Αἶντε, ὅπλα.

Ἀργὰ ἡ παρέα χωρίστηκε. Οἱ σύντροφοι ἔφυγαν ἐνῶ ὁ λοστρόμος καβαλλίκεψε κάποιον ἄλογο δεμένο στὴ θύρα τοῦ καπελειοῦ κ' ἔτσι καβαλλάρης καὶ μετὰ τὴ λατέρνα μπροστὰ τράβηξε γιὰ τὸ σπίτι τῆς Ἀνθῆς. Ὁ Ἀρτέμης τὸν παρακολοῦθησε ἀπὸ μακριά. Ὅταν ἔκλεισε ἡ θύρα, κρύφτηκε πίσω ἀπὸ μιὰ μεγάλη πέτρα γιὰ νὰ παραμονέψει.

Μέσα στὸ σπίτι τώρα, ὁ λοστρόμος τραγουδοῦσε. Τὸ αἷμα ἔπνιγε πιά τὸν Ἀρτέμη καὶ τὰ μηνίγγιά του πηγαιναν νὰ σπάσουν.

Οἱ πρωτινοὶ στοχασμοὶ τοῦ καπελειοῦ τοῦ ξανάρχουνταν πίσω ἀγριώτεροι. Τὸ σπιτάκι εἶταν ξύλινο μὲ σαρακοφαγωμένους τοίχους, ἔτσι μ' ἓνα ἄναμα σπέρτου θάπαιρνε φωτιά καὶ θὰ καίονταν μέσα οἱ δύο τους σὰν τὰ ποντίκια. Κι' ὁ βαρδιάνος θὰ ἐκδικιοῦνταν.

Ἐνα αἱματωμένο χαμόγελο τοῦ ξεχώρισε τὰ χεῖλια· ὅμως ἡ ἴδια σκέψη τὸν σταμάτησε.

Τὶ τὸν ἔμελλε ἀφοῦ δὲν τὴν ἀγαποῦσε, ἀφοῦ δὲν ἤθελε νὰ τῇ δεῖ στὰ μάτια; ἄς γίνονταν ὅ,τι ἤθελε.

Περίμενε λίγο.

Ἡ Ἀνθὴ ξαναβῆκε στὸ παράθυρο. Μέσα στὴ φεγγαρολουσιά τὸ δυνατὸ μάτι τοῦ βαρδιάνου ξεχώριζε τὰ ὁμορφα χαρακτηριστικά της, τὰ πλούσια της μαλλιά δεμένα σ' ἓνα μεγάλο κόμπο, τὸ καλογραμμένο στῆθος της. Ἀξαφνα πνιγμένα βήματα ἀκούστηκαν στὸ λιθόστρωτο, κι' ἀπὸ μακριὰ φάνηκε κάποιος ἀπὸ τὴν παρέα τοῦ λοστρόμου. Μὲ προφύλαξη τὴν πλησίασε κι' ἄρχισε νὰ τῆς μιλεῖ, ἐνῶ ἐκείνη ἀπαντοῦσε πνίγοντας τὸ γέλιο. Ὁ Ἀρτέμης ἔπιασε τὸ κεφάλι. Ὡστε εἶταν καὶ τρίτος, ἴσως ἀργότερα καὶ τέταρτος.

Ὁ βαρδιάνος ἐννοιωθε τώρα ἓνα λιγότερο τοῦ πόνου του. Τώρα δὲν ἄξιζε πιά οὔτε νὰ τῇ σκοτώσει οὔτε νὰ τὴν κάψει ζωντανή. Ἐνας οἶχος περνοῦσε τὴν καρδιά του.

Μήπως ἡ Ἀνθὴ σέρνουνταν σὲ κακὲς στράτες; Ἐσφιξε τὸ μέτωπο μέσα στὰ χέρια. Συλλογίστηκε.

Μέσα στὸ σπίτι ὁ λοστρόμος θὰ κοιμοῦνταν μεθυσμένος ἀπὸ τὸ ρακί, στὸ παράθυρο ὁ ἄλλος γλυκοκουβέντιαζε μὲ κείνη, πιὸ ἀργὰ ἴσως ἄλλος, ὁ ἴδιος ὁ Ἀρτέμης κρυμένος πίσω ἀπὸ μιὰ πέτρα νὰ παραμονεύει . . . Στὸ τέλος τῆς ἱστορίας κάποια σπίτια κάτω στὸ Γαλατᾶ, ὅπου γυναῖκες βαμένες, καθιστὲς στὶς πόρτες μ' ἀνοιχτὰ τὰ στήθεια καὶ τὰ μπράτσα καὶ μὲ κοντὰ φουστανάκια, σὲ καλοῦσαν γιὰ νᾶμπεις.

Ὁ Ἀρτέμης εἶχε ξεχάσει πιά τὸ δικό του ἐγωϊστικὸ πόνου. Αὐτὸς εἶχε λαθεῖν ἀγαπώντας μιὰν ἀνάξια, τώρα ὅμως ἴσως χάνονταν ἓνα πλάσμα. Ἐσκυψε τὸ κεφάλι κ' ἔφυγε μὲ περίλυπη τὴν ψυχὴ. Ἄν πῆγαινε ἔτσι ἡ Ἀνθὴ θὰ τῆς κρεμοῦσαν κόκκινο φαναράκι στὴ θύρα.

Γ

Ὁ Ἀρτέμης ἀνέβηκεν ἀψηλὰ στὴ βάρδια, καὶ κάθησε στὸ σκαμνὶ του. Δὲν ἤθελε οὔτε νὰ κοιτάξει κατὰ τὸ χωριό, οὔτε νὰ ἰδεῖ τὸ σπιτάκι ἐκεῖνο. Γύρισε τὸ μάτι πρὸς τὴν ἀντικρυνὴ μεριὰ κατὰ τὴν

ἀνατολή ἀπάνω σὲ πλαγιὲς ἄδεντρος, σκεπασμένες μ' ἀτελείωτη μόνον πρασινάδα.

Ἐκεῖ σὲ κάποια κορυφή ἀναμεταξὺ τοῦ Ἀνατολικοῦ Καβακιοῦ καὶ τοῦ Μπεϊκὸς χτυπημένος ἀπὸ τὸν ἀέρα τῆς Μαύρης Θάλασσας κοιμοῦνταν ὁ Γίγαντας. Τὸ κολοσσιαῖο του μνήμα ξαπλώνουνταν σὲ πολλὰς δεκαριῆς μέτρα, σκεπασμένο μὲ πελώριες πέτρες καὶ πνιγμένο κάτω ἀπὸ τὸ βαρὺν ἥσυχιο ἄγριων δέντρων.

Χιλιάδες χρόνια ἐκεῖ ἀψηλὰ ὁ γίγαντας κοιμοῦνταν ἥσυχος κι' ὁλομόναχος χωρὶς κανέναν νὰ τὸν συλλογιέται. Οἱ πελώριες πέτρες τὸν πλάκωναν μ' ἀσήκωτο βάρος κ' οἱ ρίζες τῶν δέντρων περιπλεγμένες στὸ κολοσσιαῖο του κορμὶ τὸ κρατοῦσαν παράλυτο. Ὁ γίγαντας εἶταν ἐκεῖ τελειωτικὰ πεθαμένος· ὁ τρισμέγιστος ἥσχιος του δὲν ἔβγαине ποτὲ νὰ στοιχειώνει τὴ νύχτα, οὔτε τὸ κορμὶ του πρόβελνε τὰ μεσάνυχτα γιὰ νὰ γεμίσει τρομάρα τὸν κόσμον.

Ὁ βαρδιᾶνος κοίταξε τὸ κολοσσιαῖο ἐκεῖνο μνήμα. Σήμερα τὸ ζήλευε. Ἔτσι νὰ εἶταν καὶ ὁ ἴδιος θαμένος καὶ ξεχασμένος χωρὶς κανέναν ν' ἀρθῇ νὰ τὸν κλάψει ἢ νὰ τοῦ ψάλει τρισάγιο. Ἀπάνω στὴν ἀνεμοχτύπητην ἐκείνη κορυφή πλαῖι στὸ γίγαντα σκεπασμένος μὲ τίς πελώριες πέτρες!

Ὁ Ἀρτέμης σήμερα πονοῦσε τόσο πολὺ!

Δυὸ μῆνες εἶχαν περάσει ἀπὸ τὴ νύχτα ἐκείνη τοῦ καπελιοῦ καὶ τὸ καλοκαίρι εἶχε ξεψυχήσει. Τὸ φθινόπωρο κιτρίνιζε τώρα τίς πλαγιὰς καὶ θάλωνε τὰ οὐράνια. Στὸ διάστημα αὐτὸ εἶχε συναντήσει πολλὰς φορὰς τὴν Ἀνθὴ χωρὶς νὰ θελήσει ν' ἀλλάξει οὔτε μιὰ λέξη μαζί της, ἢ νὰ τῆς δώσει συμβουλὴ ἢ ἀρμῆνεια. Γιατὶ νὰ τὸ κάμει ἀφοῦ δὲν τὴν ἀγαποῦσε πιά κι' ἀφοῦ τὴ μισοῦσε;

Στὸ μεταξὺ ὁ λοστρόμος εἶχε χαθεῖ ἓνα πρωὶ ἀπὸ τὸ χωριὸ κυνηγημένος ἀπὸ τοὺς χρεοφειλέτες του, τὸ μάγερα, τὸν κάπελα, τὸ χασάπη, τὸ μπακάλη κι' ὅταν τὸ μπάροκο ἔχοντας τελειώσει τὴν ἐπισκευὴ του στὴ Στένη σαλπάρισε γιὰ τὴν Ἀγγλία, ἔχασε ἢ Ἀνθὴ καθεὶ ἐλπίδα νὰ ξαναῖδε τὸν ἀρραβωνιαστικὸ της.

Χωρὶς νὰ στεναχωρεθεῖ βοήθη ἄλλον. Ἀγαποῦσε τώρα στὸ φανερό ἓναν ψαρά τῆς Ἀλαμάνας, ποὺ ἔλεγε πὼς θὰ τὴν πάρει, καὶ στὸ μυστικὸ πολλοὺς ἄλλους.

Πόσο ὅλα αὐτὰ ἔκαναν νὰ πονεῖ τὸν Ἀρτέμη! Τώρα ὅμως ὁ βαρδιᾶνος ξέταξε καὶ κάτω ποὺ τοῦ τάραζε βαθύτερα τὴν ψυχὴ. Εἶχε μάθει πὼς ἢ Ἀνθὴ σκόπευε νὰ φύγει μὲ τὸν καινούριον, κανέναν δὲν γνώριζε γιὰ ποῦ.

Ὁ Ἀρτέμης προπάθησε νάβρει κάποια ἄκρια στὶς σκέψεις του. Ἀφοῦ δὲν τὴν ἀγαποῦσε πιά, ἀφοῦ δὲν ἤθελε νὰ τὴν δεῖ στὰ μάτια γιατί τὸ πρῶί, ὅταν πέρασε μπροστὰ ἀπὸ τὸ σπιτάκι τῆς ἔνοιωσεν ἕναν πονεμένο σαραγμὸ καὶ τὸ κοίταξε σὰν ἑτοιμοθάνατο κορμί, σὰν κλουβὶ ἀπ' ὅπου θάφευγε σὲ λίγο τὸ γλινδόλαλο καναρίνι;

Μιά στιγμή ἤρθε δικαιολογία.

Δὲν εἶταν οὔτε ἀπὸ ἔρωτα οὔτε ἀπὸ ἀγάπη. Εἶταν ἡ ἀνησυχία του γὰ ἕναν ἄνθρωπο. Ἄν ὁ καινούριος τὴν ἄφινε στὴν ξενητεία, ἢ τὴν πουλοῦσε στὰ κακὰ σπίτια.

Ὁ βαρδιάνος κούνησε μὲ λύπη τὸ κεφάλι.

Ὁ χινοσπαριάτικος ἀέρας ποὺ ἀπὸ τὸ πρῶί φυσοῦσε εἶχε τώρα φρεσκάρει μὲ τὸ πλησίασμα τῆς νύχτας. Τὸ τρέξιμο τοῦ ρεμάτου δυνάμωνε κι' ἄσπρες κορυφές μικρῶν κυμάτων χτυπιοῦνταν μέσα στὴν ἀγκαλιά του.

Σὲ λίγο θὰ τελείωνε τὸ ψάρεμα τῆς σίρας καὶ ὁ Ἀρτέμης θὰ περνοῦσε τὸ χειμῶνα κλειστὸς στὸ μισογκρέμιστό του σπίτι μέσα στὸ χιόνι, πολεμῶντας νὰ ψωμοζήσει μὲ τοὺς γριλποὺς. Τὶ σκληρὸς ποὺ ἔρχουνταν ὁ χειμῶνας! Ἐκείνη φευγάτη στὴν ἀγκαλιά τοῦ καινούργιου κι' ὁ Ἀρτέμης ὀλομόναχος χωρὶς κἀν τὴν παρηγοριά νὰ μπορεῖ νὰ περάσει μπροστὰ ἀπὸ τὸ σπιτάκι τῆς καὶ νὰ τὴ δεῖ καθιστὴ στὸ χαμηλὸ τζάμι τὸ κορνιζωμένο ἀπὸ τὸ χιόνι.

Κατόπι, τὴ νύχτα, ἀπὸ τὸ καπελιὸ στὸ κρύο τὸ μισογκρέμιστο γαίτι, χωρὶς ἐλπίδα, χωρὶς ὄνειρο, μὲ τὸν πόνο μονάχα στὴν καρδιά. Τὶ τοῦ χρειάζονταν ἕνας τέτοιος δακρυσμένος ψεύτικος κόσμος; Ὁ γίγαντας μονάχα θὰ κοιμοῦνταν εὐτυχισμένος ἀπάνω στὴν κορυφή του.

Τ' ἀφυλλα ξερὰ κλαδιά τῶν δέντρων θὰ χτυπιοῦνταν μὲ κρότο ναναρίζοντας ἄγρια τὸ μεγάλο του ὕπνο καὶ τὸ χιόνι θὰ σκέπαζε τὶς κολοσσιαῖες του πέτρες.

Νὰ τέτοιος ὕπνος ἀτάραχος καὶ ξεμοναχιασμένος. Ὁ Ἀρτέμης βυθίστηκε σὲ μελαγχολικοὺς λογισμοὺς.

Ὁ βραδινὸς ἀέρας φρεσκάριζε ὀλοένα.

Ἀπὸ τὴν ἄλλη τότε μάντα τὶς σίρας, ἀπὸ τὰ τσερνίκια, χούγιαξαν στὸ βαρδιάνο πὼς ἡ ὥρα εἶχε περάσει κ' εἶταν καιρὸς νὰ κατέβει. Πέρα κατὰ τὸ Μπεϊκοῦς τὰ πελώρια ἐμπορικὰ ἄναψαν ὅλα τὰ φῶτα τους κι' ἄστραψαν ἀπὸ τὴ μιὰν ἄκρια ὡς τὴν ἄλλη τὰ μεγάλα κορμιά τους.

Ὁ Ἀρτέμης ἐπίμενε νὰ μένει ἀκόμη στὴ βάρδια. Ἀξάφνα τὸ δυνατό του μάτι παρατήρησε κάτι. Ἀπὸ τὴν ἀκροθαλασσιά τοῦ Καβακιοῦ ἔφευγε μιὰ μικρὴ βάρκα.

Με τὸ δυνατό μᾶτι του ὁ βαρδιᾶνος διαπέρασε τὴν ἀπόσταση. Στὴν πρύμνη τῆς βάρκας κάθονταν ἡ Ἀνθή, ἐνῶ ὁ καινούριος κοπηλατοῦσε μὲ δύναμη· τὸ ἐλαφρὸ πλεούμενο χόρευε ἀπάνω κάτω στὰ κύματα.

Ὁ Ἀρτέμης στυλώθηκε καλὰ καλὰ νὰ βλέπει. Τί γίνονταν; Ἐφευγε ἡ Ἀνθή; Τὸ εἶχε λοιπὸν ἀποφασίσει νὰ φύγει; Ἡ μικρὴ βάρκα φαίνονταν πὼς ἤθελε νὰ περάσει στὴν ἀντικρινὴ παραλία.

Ὁ ἄερας φρεσκάριζε ὁλοένα καὶ τὸ ρέμα κατέβαινε ὀρμητικώτερο. Ὁ στύλος τοῦ Ἀρτέμη ἐσειῶταν τώρα ὁλόκληρος. Ὁ βαρδιᾶνος ἔτρεμε ἀπὸ χτυποκάρδι, ἡ ψυχὴ του συγκινετοῦνταν στὰ μάτια. Ἀξαφνα χτύπησε τὸ μέτωπο.

Ἡ βάρκα δὲν ἔκοπτε τεχνικὰ τὰ ρέματα. Ἀντὶ νὰ πέφτει πλάγια καὶ ν' ἀφίνει προσεχτικὰ νὰ σέρνεται ἀπ' αὐτά, πῆγαινε ἐνάντια στὴν ὀρμὴ τους. Μιὰ τρυφερὴ ἀνησυχία κυρίεψε τὸν Ἀρτέμη. Μὴ τυχὸν ὁ καινούριος δὲ γνώριζε τὰ ρέματα

— Θὰ πνιγοῦν, μούγγρισε, θὰ πνιγοῦν χωρὶς ἄλλο. Θέλησε μιὰ στιγμή νὰ γυρίσει ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά νὰ μὴ βλέπει καὶ κατάφυγε στὴ συνειθισμένη του δικαιολογία.

Τί τὸν ἔμελλε ἀφοῦ τὴ μισοῦσε. Ὅμως ξακολούθησε ὁλότρεμος νὰ κοιτάζει.

Ἀξαφνα μ' ἓνα ἀνάποδο χτύπημα ἀπάνω στὸ κύμα ἡ μικρὴ βάρκα κόντεψε ν' ἀναποδογυρίσει. Εἶταν φανερὸ πιά πὼς ὁ καινούριος δὲ γνώριζε τὰ ρέματα.

— Αἶ, ἀπὸ τὴ βάρκα προσοχὴ στὰ ρέματα, θὰ πνιγῇτε, θὰ πνιγῇτε.

Ἡ φωνὴ τοῦ βαρδιάνου χάθηκε μέσα στὸ βόγγο τοῦ ἄερα.

Ἡ βάρκα χτυποῦνταν τώρα σ' ὅλες τὶς μεριές, καὶ ἀπὸ τὶς κορυφὰς τῶν κυμάτων ὁ Ἀρτέμης ξεφώνησε πάλι καὶ τοὺς ἔκαμε σημάδια ἀπελπισίας.

Ὁ! θὰ πνίγονταν ἡ Ἀνθή, μακριὰ ἐκεῖ, χωρὶς νὰ μπορεῖ νὰ τὴ βοηθήσει. Μιὰ στιγμή σὰν ἀστραπὴ πέρασε ἀπὸ τὸ νοῦ του ἡ ἰδέα τοῦ μίσους. Τὸν εἶχε κάμει τόσα καὶ τόσα νὰ ὑποφέρει!

Πέταξε ἀμέσως τὴν ψεύτικη ἰδέα. Τὴ μισοῦσε αὐτὸς ποὺ τὴν ἀγαποῦσε ἀπὸ τὰ βάθια τῆς ψυχῆς του! Ἦθελε ὁ ἴδιος νὰ γελάσει λοιπὸν τὸν ἑαυτό του μ' ἀνάξιες καὶ τιποτένιες πρόφασες; Αὐτὸς τὴν ἀγαποῦσε πάντα μ' ὅλη του τὴ δύναμη, ἐκείνη τὴν ἀνάξια, ποὺ τοῦ εἶχε σταθεῖ τόσο ἄπιστη.

Ἡ βάρκα πάλενε ἀτελπισμένα πιά μὲ τὸ ρέμα. Ὁ Ἀρτέμης τὴν ἔβλεπε πὼς σέρνονται ἀκυβέρνητη. Ἀξαφνὰ ἓνα χτύπημα κυμάτων ἀναποδογύρισε τὸ ἀνάλαφρο ξύλο σὰν ἓνα κομμάτι καρυδόφλουδο.

Ὁ Ἀρτέμης δὲ συλλογίστηκε τίποτα πιά.

Μιά στιγμή οἱ πράσινες πλαγιές, τὸ μνημα τοῦ γίγαντα, πέρασαν στριφογυρνώντας μπροστὰ στὰ μάτια του.

—Θεέ μου, βοήθησε νὰ τὴ σώσω, μούγγρισε. Ἐκαμὲ τὸ σταυρό του καὶ ῥίχτηκε ἀπὸ τὸ φοβερό του ὕψος στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ ρέματος. Σὲ λίγο ξαναφάνηκε στὴν ἐπιφάνεια, ὅμως τὰ κύματα σκοντηγμένα ὀρμητικὰ ἀπὸ τὸ φρεσκάρισμα τοῦ ἀέρου, γλῆγορα παράλυσαν τὴ δύναμη τοῦ Ἀρτέμη. Σὲ λίγο τὸ ἀναίσθητο κορμί του σύρθηκε γλῆγορα, πότε ἀνεβαίνοντας στὴ σκοτεινὴ ὕψη τῶν κυμάτων πότε βουλαιαγμένο στὰ βαθιὰ, μακριὰ γιὰ νὰ ξεβρασθεῖ ἀγνώριστο καὶ σημαγμένο, ποίος γνωρίζει σὲ ποιά θλιβερὰ καὶ περὶλυπη παραλία.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ

Η ΕΥΤΥΧΙΑ

(Μίμηση τοῦ καταλάνικου El Cel del Amor
τοῦ Pere d'Alcantara Fenya).

Στὸ δρόμον ὅπου πῆγαινα, στὸ διάβα μου τὸ πλάνο,
ἀντίκρυσαν τὰ μάτια μου παράθυρο ἀνοιχτό.

Ἄχ Θεέ μου, ἄχ Βαγγελίστρα μου! στὸ παραθύρι ἐπάνω
σὲ γλάστρες εἶδ' ἀραδιαστὲς πυκνὸ βασιλικό.

Βασιλικὸ ὀλοπράσινο σὰν τὴν κρυφὴ μου ἐλπίδα,
βασιλικὸν ὀλάνθιστο σὰν ἀγοριοῦ καρδιά.

Ἄχ ἡ καρδιά μου πὼς χτυπᾷ! μὲς ἀπ' τὰ φύλλα του εἶδα
δυὸ μάτια λαμπερά.

Δυὸ μάτια λαμπερά, ὅλο φῶς, πὼς μοῦ χαμογελοῦσαν!
πόσο γλυκὰ μὲ κοίταζαν! δυὸ μάτια ὅλο ζωὴ,
κ' εἶδα πίσω ἀπ' τὰ μάτια αὐτά, γι' ἀγάπη ποὺ μιλοῦσαν,
μὴν ὁμορφη ψυχὴ.

Κ' εἶταν ψυχὴ χαρούμενη κι ἀγνή, ποὺ μοῦ ὑποσχόταν
γλυκεῖα ζωὴ σ' ἐνάρετη συζυγικὴ ἀγκαλιὰ.

Ἀντίο χρόνια θλιβερά... πίσω ἀπ' αὐτὴν βρισκόταν
ἡ εὐτυχία στὸν ἔρωτα κι ὁ ἔρωτας στὴν καρδιά.

Α. ΑΡΓΗΣ